

მილან კუნდერა
ყოფის
აუტანელი
სიმსუბუქე

მილან კუნდერა

ყოფის აუტანელი სიმსუბუძე

Milan Kundera

NESNESITELNÁ LEHKOST BYTÍ

ჩეხურიდან თარგმნა სულხან მუხიგულაშვილმა

Milan Kundera

L'INSOUTENABLE LÉGÈRETÉ DE L'ÊTRE

© 1984, 1987, Milan Kundera

All adaptations of the Work for film, theatre, television and radio are strictly prohibited.

All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2012, 2018, 2023

აკრძალულია რომანის გამოყენება ფილმის, სპექტაკლის, ტელევიზიისა და რადიოსათვის.

ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-385-7

[www.diogene.ge](http://www.dioгене.ge)

ყოფის აუტანელი
სიმსუბუქე

სარჩევი

<i>პირველი ნაწილი</i>	
სიმსუბუქე და სიმძიმე	9
<i>მეორე ნაწილი</i>	
სული და სხეული	43
<i>მესამე ნაწილი</i>	
ვერბაგეზული სიტყვები	81
<i>მეოთხე ნაწილი</i>	
სული და სხეული	131
<i>მეხუთე ნაწილი</i>	
სიმსუბუქე და სიმძიმე	171
<i>მექვესე ნაწილი</i>	
დიდი ლაშქრობა	241
<i>მეშვიდე ნაწილი</i>	
კარანინის ღიმილი	277

პირველი ნაწილი

სიმსუბუქე და სიმძიმე

I

მუდმივად გამეორების იდუმალი იდეით ნიცშემ დანარჩენი ფილოსოფოსები ძლიერ დააბნია: როგორი წარმოსადგენია, რომ ყველაფერი ჩვენ მიერ გადატანილი ერთხელაც უცვლელად გამეორდება და თვით ეს გამეორებაც უსასრულოდ გამეორდება! რის თქმა სურს ამ თავგზაამბნევ მითს?

მუდმივად გამეორების მითი *per negation*¹ გვეუბნება, რომ ცხოვრება, რომელიც ერთხელ და სამუდამოდ ჩაივლის და აღარასოდეს გამეორდება, აჩრდილის მსგავსია, წონა არ აქვს, მკვდრად შობილია და მიუხედავად იმისა, საშინელი იყო, ლამაზი თუ ამაღლებული, ეს საშინელება, სილამაზე და ამაღლებულობა არაფერს არ ნიშნავს. მას ისე უნდა ვუყუროთ, როგორც მეთოთხმეტე საუკუნეში აფრიკის ორ სახელმწიფოს შორის მომხდარ ომს, რომელიც მსოფლიოს იერსახეს არაფრით დამჩნევია, მიუხედავად იმისა, რომ სამასი ათასი ზანგი მოკვდა წარმოუდგენელი ტანჯვით.

შეიცვლება კი რამე მეთოთხმეტე საუკუნეში აფრიკის ორ სახელმწიფოს შორის ომში, თუ ის მუდმივად გამეორდება?

შეიცვლება: გადაიქცევა საუკუნოდ დამკვიდრებულ მონოლითად, რომლის უაზრობასაც ველარაფერი გამოასწორებს.

¹ უარყოფის გზით (ლათ.).

საფრანგეთის რევოლუციას მუდმივად გამეორება რომ ენე-როს, ფრანგული ისტორიოგრაფია რობესპიერით ნაკლებად იამა-ყებდა. მაგრამ რადგან ლაპარაკია იმაზე, რაც აღარ გამეორდება, სისხლიანი წლები ცარიელ სიტყვებად, თეორიად, სასაუბრო თემად გადაიქცა, ბუმბულზე მსუბუქი გახდა და თავზარს აღარ გვცემს. წარმოუდგენელია განსხვავება ერთხელ მოვლენილ რობესპიერსა და იმ რობესპიერს შორის, რომელიც მუდმივად ბრუნდება ფრან-გებისათვის თავების წასაცლელად.

მაშ შევთანხმდეთ, რომ მუდმივად გამეორების იდეა გარკვეულ პერსპექტივას ქმნის, როცა მოვლენები ჩვენთვის აქამდე უცნობ არსს იძენს: წარმავლობის შემამსუბუქებელ გარემოებას მოკლებუ-ლი გვევლინება. ზუსტად ეს შემამსუბუქებელი გარემოება გვიშლის ხელს განაჩენის გამოტანაში. როგორ შეიძლება განაჩენი გამოუტა-ნო იმას, რაც გაქრება? მარადისობაში გაქრობა ნოსტალგიის მომა-ჯადოებელ შუქს ჰფენს ყველაფერს, გილიოტინასაც კი.

ცოტა ხნის წინ დაუფერებელი შეგრძნება გამიჩნდა: ჰიტლერის შესახებ ნიგნს ვფურცლავდი და ზოგიერთი ფოტო გულს მიჩუყებ-და – ჩემი ბავშვობის ხანა მომაგონდა. ომის პერიოდში გავიზარდე; ზოგიერთ ჩემს ნათესავს ჰიტლერის საკონცენტრაციო ბანაკში აღ-მოხდა სული; მაგრამ რა არის მათი სიკვდილი იმასთან შედარებით, რომ ჰიტლერის ფოტოებმა ჩემი წარსული ცხოვრება მომაგონა, ხანა, რომელიც აღარასოდეს გამეორდება?

ჰიტლერთან შეგუება წარსულის გამეორების უარყოფაზე და-ფუძნებული მსოფლიოს ღრმა ზნეობრივ გარყვნილებაზე მეტყვე-ლებს, რადგან ასეთ მსოფლიოში ყველაფერი წინასწარ შენდობილი და, ამდენად, ყველაფერი ცინიკურად ნებადართულია.

ჩვენი ცხოვრების ყოველი წამი უთვალავჯერ რომ მეორდე-ბოდეს, მარადისობაზე ვიქნებოდით მიჯაჭვულები, როგორც იესო ჯვარზე. ამის გაფიქრებაც კი შემაძრწუნებელია. მუდმივად გამეო-

რების სამყაროში ჩვენს ყოველ საქციელს აუტანელი პასუხისმგებლობის სიმძიმე აწევს. ამიტომაც უწოდებდა ნიცშე მუდმივად გამეორების იდეას უმძიმეს ტვირთს (das schwerste Gewicht).

თუკი მუდმივად გამეორება უმძიმესი ტვირთია, მის ფონზე ჩვენი ცხოვრება შეიძლება მთელი თავისი მშვენიერი სიმსუბუქით წარმოგვიდგეს. არის კი ეს სიმძიმე მართლაც აუტანელი და სიმსუბუქე მშვენიერი? უზომო ტვირთი გვანადგურებს, წელში გვტყებს, მიწასთან გვასწორებს. მაგრამ ყველა დროის სატრფიალო პოეზიაში ქალი ელტვის კაცის სხეულის სიმძიმის შეგრძნებას. ამდენად, ყველაზე დიდი ტვირთი ამავედროულად ყველაზე აქტიური ცხოვრების ნიშნად გვევლინება. რაც უფრო მძიმეა ტვირთი, მით უფრო ახლოა ჩვენი ცხოვრება მიწიერთან, მით უფრო ნამდვილია ის.

ტვირთის უქონლობა, პირიქით, ადამიანს ჰაერზე მსუბუქეს ხდის, მაღლა იტაცებს, მიწას, მიწიერ ყოფას აშორებს, ნახევრად რეალურ არსებად აქცევს და მისი მოძრაობები იმდენადვე მსუბუქია, რამდენადაც მნიშვნელობას მოკლებული.

მაშ რა უნდა ავირჩიოთ: სიმძიმე თუ სიმსუბუქე?

ნიცშე გვახსენებს, რომ იმავე კითხვას სვამდა პარმენიდე ქრისტეს შობამდე ექვსი საუკუნით ადრე. მთელ სამყაროს ის ურთიერთსაწინააღმდეგო წყვილებად ყოფდა: სინათლე-სიბნელე; სინაზე-უხეშობა; სითბო-სიცივე; ყოფნა-არყოფნა. წყვილის ერთი ნაწილი მისთვის პოზიტიური (სინათლე, სინაზე, სითბო, ყოფნა) იყო, მეორე – ნეგატიური. ასეთი დაყოფა შეიძლება ბავშვურადაც კი მოგვეჩვენოს, მაგრამ როგორც ნიცშე აღნიშნავს, მხოლოდ იქამდე, სანამ არ დავსვამთ შეკითხვას: რომელია პოზიტიური, სიმძიმე თუ სიმსუბუქე? პარმენიდეს პასუხი ასეთი იყო: სიმსუბუქე პოზიტიურია, სიმძიმე – ნეგატიური. მართალი იყო თუ არა? აი ეს არის საკითხავი, თუმცა ერთი რამ ცხადია: წყვილი „სიმსუბუქე-სიმძიმე“ იდუმალებითაა მოცული და ყველაზე მრავალსახაა ურთიერთსაწინააღმდეგო წყვილებს შორის.

უკვე წლებია, ტომაშზე ვფიქრობ, მაგრამ მხოლოდ ამ მსჯელობის წყალობით ვხედავ გარკვევით. ვხედავ, როგორ დგას თავისი ბინის ფანჯარასთან, რომელიც მთელ ეზოს გადაჰყურებს, მისჩერებია მოპირდაპირე მრავალბინიანი სახლის კედელს და არ იცის, რა ქნას.

ტერეზას პირველად სამიოდე კვირის წინ შეხვდა ჩეხეთის ერთ პატარა ქალაქში. სულ რაღაც ერთი საათი გაატარეს ერთად. ტერეზამ სადგურამდე მიაცილა და მატარებელში ჩაჯდომამდე არ მოშორებია ტომაშს. ათი დღის შემდეგ პრალაში ჩააკითხა. იმავე დღეს ლოგინში აღმოჩნდნენ. ღამე სიცხემ აუწია და გრიპიანმა მთელი კვირა გაატარა ტომაშის ბინაში.

მაშინ გაუჩნდა ტომაშს ამ თითქმის უცნობი გოგოს მიმართ ყოვლად აუხსნელი სიყვარული. ტერეზა პატარა ბავშვად ეჩვენებოდა, რომელიც ვილაცამ ფისით ამოგლესილ კალათში ჩაანვინა და მდინარეს მიანდო, რათა ტომაშს თავისი ლოგინის ნაპირზე გამოეყვანა.

ტერეზამ ერთი კვირა დაყო ტომაშთან და გამოჯანმრთელებისთანავე თავის პატარა ქალაქს დაუბრუნდა, რომელიც პრალიდან ორასიოდე კილომეტრით იყო დაშორებული. ზუსტად მაშინ დადგა წამი, რომელსაც ვიხსენებდი და რომელიც მისი ცხოვრების ამხსნელად მომეჩვენა: იდგა ფანჯარასთან და ჩაფიქრებული მისჩერებოდა მოპირდაპირე სახლის კედელს. მიიპატიჟოს პრალაში სამუდამოდ? პასუხისმგებლობის ეშინოდა. ტერეზა ხომ დაუყოვნებლივ ჩამოვიდოდა, რომ მთელი თავისი ცხოვრება მისთვის მიეძღვნა. იქნებ საერთოდ არ ღირს შეხმიანება? მაგრამ მაშინ ის ერთი მიგდებული ქალაქის რესტორანში მიმტანად დარჩება და ველარასოდეს შეხვდებიან ერთმანეთს. უნდოდა კი, რომ ტერეზა ჩამოსულიყო? გაჰყურებდა კედელს და პასუხს ეძებდა.

სულ თვალწინ ედგა ტახტზე მწოლიარე ტერეზას სურათი; არავის არ ჰგავდა მისი წარსული ცხოვრებიდან: არც საყვარელს, არც ცოლს, უბრალოდ ბავშვი იყო, რომელიც ფისით ამოგლესი-

ლი კალათიდან თავისი ლოგინის ნაპირზე გადმოიყვანა. ტერეზას ჩაეძინა. მის გვერდით ჩაიჩოქა. ტერეზას სიცხიანი სუნთქვა გაუხშირდა და ოდნავ ამოიკვნესა. სახით მის ლოყას მიეხუტა და ჩაძინებულს ალერსიან სიტყვებს ჩასჩურჩულებდა. მალე ტერეზას სუნთქვა დაუნწყნარდა და მისი ლოყაც ისე ძლიერად აღარ ეხუტებოდა. გრძნობდა მისი სიცხიანი სუნთქვის სურნელს, ცდილობდა, შეესრუტა ეს სურნელი, თითქოს ტერეზას სხეულის სინაზით უნდოდა აღვსილიყო. უცებ წარმოიდგინა, რომ ის უკვე დიდი ხანია მასთან ცხოვრობს და ახლა უეცრად კვდება. იგრძნო, რომ მის სიკვდილს ვერ გადაიტანდა, გვერდით მიუწვებოდა და სიკვდილს ინატრებდა. ამ წარმოდგენებით გულაჩუყებულმა თავი ტერეზას გვერდით ბალიშში ჩარგო და დიდხანს არ განძრეულა.

ახლა კი ფანჯარასთან იდგა და ამ წუთს იხსენებდა. რა შეიძლებოდა ყოფილიყო ეს, თუ არა სიყვარული, რომელიც ასეთი სახით გამოეცხადა?

მაგრამ იყო კი ეს სიყვარული? ტერეზას გვერდით სიკვდილის სურვილი, ცხადია, გადაჭარბება იყო, მას ხომ მხოლოდ მეორედ ხედავდა ცხოვრებაში! იქნებ ეს იმ ადამიანის ისტერიაა, რომელიც სულის სიღრმეში აცნობიერებს თავის უუნარობას – ვინმე უყვარდეს და ამიტომაც სიყვარულის ინსცენირებას აწყობს? თანაც მისი ქვეცნობიერი ისეთი ქალაჩუნაა, რომ ამ კომედიისათვის აირჩია ერთი სანყალი ოფიცინანტი ყველასგან მივიწყებული ქალაქიდან, რომელსაც მის სამყაროში შებიჯების თითქმის არანაირი შანსი არ გააჩნდა!

მისჩრებოდა მოპირდაპირე სახლის ჭუჭყიან კედელს და ხვდებოდა, რომ თვითონაც არ იცოდა, ისტერია იყო ეს თუ სიყვარული. დასანანი იყო, რომ სიტუაციაში, რომელშიც ნამდვილი მამაკაცი მოქმედებას არჩევდა, თვითონ ორჭოფობდა და ყველაზე ლამაზ ნამებს, რაც კი ოდესმე განუცდია (მის ლოგინთან იყო დაჩოქილი და გრძნობდა, რომ მის სიკვდილს ვერ გადაიტანდა), შინაარსს აკარგვინებდა.

ბრაზობდა საკუთარ თავზე, ბოლოს კი გაუეღვა, რომ საცვებით ბუნებრივია, არ იცოდე, რა გინდა: ადამიანი მხოლოდ ერთხელ

ცხოვრობს და არ შეუძლია, ეს ცხოვრება წარსულ ცხოვრებებს შეადაროს ან მომავალ ცხოვრებებში გამოასწოროს.

რა ჯობია, ერთად ყოფნა თუ მარტო დარჩენა? მიღებული გადაწყვეტილების სისწორის შემონმება შეუძლებელია, რადგან არ გვაქვს საშუალება, რამეს შევადართოთ. ადამიანი ერთხელ ცხოვრობს და თანაც სრულიად მოუმზადებლად. ის მსახიობს ჰგავს, რომელიც ურეპეტიციოდ თამაშობს როლს. რად ღირს ეს ცხოვრება, თუ პირველი რეპეტიცია ცხოვრებისათვის თვით ცხოვრებაა? ამიტომაც არის, რომ ცხოვრება ყოველთვის ესკიზს წაგავს. თუმცა სიტყვა „ესკიზი“ არ გამოხატავს არსს, რადგან ის რალაციის ჩანახატია, მზადებაა მომავალი ნახატისთვის, ჩვენი ცხოვრება კი ესკიზია, რომელიც არაფრის ჩანახატს არ წარმოადგენს და რომელიც არასოდეს იქცევა ნახატად.

Einmal ist keinmal, იმეორებდა ტომაში გერმანულ გამოთქმას. რაც ერთხელ მოხდა, შეგვიძლია ჩავთვალოთ, რომ არასდროს მომხდარა. და თუ მხოლოდ ერთხელ ცხოვრება გვინერია, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ საერთოდ არ გვიცხოვრია.

4

ერთხელ, ორ ოპერაციას შორის შესვენებისას, ტელეფონთან დაუძახეს. ყურმილიდან ტერეზას ხმა მოესმა. სადგურიდან ურეკავდა. გაუხარდა. სამწუხაროდ, საღამოს უკვე შეხვედრა ჰქონდა დაგეგმილი, ამიტომ სახლში მეორე დღისთვის მიიპატიჟა. დათქმული შეხვედრის გადასატანად დრო საკმარისად ჰქონდა, შეეძლო ტერეზა იმავე საღამოს მოეწვია შინ, ზუსტად ამას საყვედურობდა საკუთარ თავს ყურმილის დაკიდებისთანავე. რა უნდა ეკეთებინა ტერეზას პრალაში მთელი ოცდათექვსმეტი საათი? ერთი სული ჰქონდა, მანქანაში ჩამჯდარიყო და პრალის ქუჩებში მოეძებნა.

ტერეზა მეორე საღამოს მოვიდა. მხარზე გრძელსახელურია-ნი ჩანთა ეკიდა და ტომაშს უფრო ელეგანტური მოეჩვენა, ვიდრე წინა შეხვედრისას. ხელში სქელი წიგნი ეჭირა, ტოლსტოის „ანა

კარენინა“. მხიარული იყო, ცოტა ხმაურიანიც კი, უნდოდა, ტომაში დაერწმუნებინა, თითქოს უცაბედად ამოყო თავი მასთან და პრალაში მხოლოდ საქმეებმა ჩამოიყვანა. სავარაუდოდ (შეკითხვებს გაურკვეველად პასუხობდა) სამსახურს ეძებდა.

ტახტზე გვერდიგვერდ იწვნენ, შიშვლები და დაღლილები. შემოაღამდათ. ტომაში დაინტერესდა, სად დაბინავდა ტერეზა, უნდოდა, მანქანით მიეცილებინა. ქალმა თავი უხერხულად იგრძნო და უთხრა, სასტუმროს მოძებნას ახლა ვაპირებო. ჩემოდანი სადგურში ჰქონდა დატოვებული.

ტომაშს ჯერ კიდევ გუშინ ეშინოდა, რომ, თუ ტერეზას პრალაში მოიწვევდა, ისიც დაუყოვნებლივ ჩამოვიდოდა, რათა მთელი ცხოვრება მისთვის მიეძღვნა. ახლა, როცა გაიგო, ჩემოდანი შემნახველ საკანში დაეტოვებინა, გაიფიქრა, რომ ტერეზას ცხოვრება იმ ჩემოდანში იყო და სანამ მას ტომაშს შესთავაზებდა, დროებით სადგურში დატოვა.

ჩაჯდა სახლის წინ დაყენებულ მანქანაში, სადგურში მივიდა, ჩემოდანი (უზარმაზარი და ძალიან მძიმე) წამოიღო და ტერეზასთან ერთად შინ დაბრუნდა.

რას დავაბრალოთ ასეთი სწრაფი გადაწყვეტილება, როცა ორი კვირა გაუთავებელ ორჭოფობაში გაატარა და ტერეზას ერთი ღია ბარათიც კი ვერ გაუგზავნა ყურადღების ნიშნად? თვითონაც არ ესმოდა. საკუთარ პრინციპებს ლალატობდა. ცოლს ექვსი წლის წინ გაეყარა და გაყრას ისეთი საზეიმო განწყობით ირგებდა, სხვებს ქორწინებისას რომ აქვთ. მიხვდა, რომ არ იყო ქალის გვერდით ცხოვრებისათვის გაჩენილი და მხოლოდ მარტოხელა შეინარჩუნებდა საკუთარ მეობას. თავგამოდებით ცდილობდა, ცხოვრება ისე აენყო, რომ არც ერთი ქალი აღარ ჩასახლებოდა თავისი ჩემოდნით. ამიტომ ჰქონდა სახლში მხოლოდ ერთი ტახტი. ტახტი საკმაოდ ფართო იყო, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, საყვარლებს არწმუნებდა, არ შემოძლია ვინმესთან ერთად ძილიო და ნაშუალამევს სახლში აცილებდა. სხვათა შორის, როდესაც ტერეზას გრიპი შეხვდა და მასთან დარჩა ერთი კვირით, არც მამინ დაუძინიათ ერთად. პირველ ღამეს დიდ სავარ-

ძელში ეძინა, დანარჩენი ღამეები კი საავადმყოფოში გაატარა, თავის კაბინეტში, დივანზე, რომელზეც მორიგეობისას ეძინა ხოლმე.

ამჯერად ერთად ეძინათ. ტომასს დილით პირველს გაეღვიძა და აღმოაჩინა, რომ ჯერ კიდევ მძინარე ტერეზას მისი ხელი ეჭირა. ნუთუ მთელი ღამე ასე გაატარეს? ძნელი დასაჯერებელი იყო.

ტერეზა ძილში ღრმად სუნთქავდა და ღონივრად ეჭირა ტომასის ხელი (ისე ჩაბლაუჭებოდა, რომ ხელის წართმევა წარმოუდგენელი იყო), უზომოდ მძიმე ჩემოდანიც იქვე იდო. ხელის გათავისუფლების ეშინოდა, არ უნდოდა ტერეზას გაღვიძება, ამიტომ ფრთხილად გადატრიალდა გვერდზე, რომ უკეთ დაენახა ქალი. ისევ გაიფიქრა, რომ ტერეზა ერთი პატარა ბავშვია, რომელიც ვიღაცამ ფისით ამოგლეხილ კალათში ჩააწვინა და მდინარეში შეაცურა. როგორ შეიძლება ბავშვიანი კალათა აზვირთებულ მდინარეს ანდო! ფარაონის ქალიშვილს რომ ნაპირზე არ გამოეტანა კალათა, რომელშიც პატარა მოსე იწვა, არც ძველი აღთქმა იარსებებდა და არც მთელი ჩვენი ცივილიზაცია! რამდენი ძველი მითი იწყება იმით, რომ ვინმე მიგდებულ ბავშვს გადაარჩენს. არც სოფოკლეს უმშვენიერესი ტრაგედია იარსებებდა, პოლიბოსს ოიდიპოსი რომ არ ეშვილებინა!

მაშინ ტომასი ვერ აცნობიერებდა, რომ მეტაფორა სახიფათო რამაა. სიყვარული შეიძლება ერთი უბრალო მეტაფორიდან აღმოცენდეს.

5

ტომასმა ცოლთან თითქმის ორი წელი გაატარა და ერთი ბიჭი ჰყავდათ. გაყრისას სასამართლომ ბავშვი დედას მიაკუთვნა. ტომასს შვილისთვის ხელფასის მესამედის გადახდა დააკისრა და ყოველ მეორე კვირადღეს ნახვის უფლებაც მისცა.

ხშირად, როდესაც ბავშვის ნახვის დრო მოვიდოდა, დედა რაიმე მიზეზით შეხვედრას გადადებდა ხოლმე. რა თქმა უნდა, მათთვის ძვირფასი საჩუქრები რომ მიეტანა, შვილის ნახვა უფრო გაუადვილებოდა. მიხვდა, რომ შვილის სიყვარულისთვის უნდა გადაეხადა, თანაც არც ისე ცოტა. წარმოიდგენდა ხოლმე, როგორ მოუნდებოდა

მომავალში დონკიხოტური შემართებით შთაეგონებინა შვილისთვის თავისი შეხედულებები, სრულიად განსხვავებული დედის შეხედულებებისაგან და წინასწარ გრძნობდა დაღლილობას. ერთხელაც, როდესაც დაწესებულ კვირადღეს ყოფილმა ცოლმა კიდევ ერთხელ, უკანასკნელ წუთს, გადაუდო შვილთან შეხვედრა, მოულოდნელად გადანყვიტა, აღარასოდეს ენახა შვილი. და საერთოდ, იმ ბავშვისადმი, რომელთანაც მხოლოდ ერთი წინდაუხედავი ღამე აკავშირებდა, რატომ უნდა ეგრძნო მეტი, ვიდრე ნებისმიერი სხვა ადამიანისადმი? ფულს წესიერად გადაუხდის, მაგრამ ნურავინ მოსთხოვს, რომ მამობრივი გრძნობების სახელით იბრძოლოს მამობის უფლებისათვის!

რა თქმა უნდა, მისი ეს დამოკიდებულება არავის მოეწონა. მშობლებმაც გააკიცხეს და გამოუცხადეს, რომ, თუ ტომაში შვილს ბედის ანაბარა მიატოვებს, მაშინ ისინიც, ტომაშის მშობლები, ხელს აიღებენ საკუთარ შვილზე. ამასთან ხაზგასმულად კარგი ურთიერთობა შეინარჩუნეს რძალთან და თავს იწონებდნენ სამართლიანი პოზიციითა და ქცევით.

აი ამგვარად, სულ მოკლე დროის განმავლობაში ტომაშმა მოახერხა, თავიდან მოეშორებინა ცოლი, შვილი, დედა და მამა. სამაგიეროდ ქალების შიში გაუჩნდა. ელტვოდა ქალებს და თან ეშინოდა მათი. იძულებული იყო, შიშსა და ლტოლვას შორის კომპრომისი მოეძებნა, რომელსაც „ეროტიკული მეგობრობა“ უწოდა. საყვარლებს არწმუნებდა: მხოლოდ სენტიმენტალურობას მოკლებულ ურთიერთობას, როდესაც ერთი არ აცხადებს პრეტენზიებს მეორის ცხოვრებასა და თავისუფლებაზე, მოაქვს ორივესთვის ბედნიერებაო.

რათა დარწმუნებული ყოფილიყო, რომ ეროტიკული მეგობრობა არასდროს გადაიქცეოდა აგრესიულ სიყვარულად, თავის მუდმივ საყვარლებს მხოლოდ ხანგრძლივი პაუზების შემდეგ ხვდებოდა. თვითონ ეს მეთოდი იდეალურად მიაჩნდა და მეგობრებში პროპაგანდას უწევდა: „სამთა წესი უნდა დაიცვა. შეიძლება, ერთ ქალს ზედიზედ შეხვდე, მაგრამ მხოლოდ სამჯერ. ან შეგიძლია წლების განმავლობაში ხვდებოდე მას, ოღონდ ამ შეხვედრებს სამი კვირა მაინც უნდა აშორებდეს ერთმანეთისაგან“.

ამ სისტემამ ტომასს საშუალება მისცა, უამრავი დროებითი საყვარელი ჰყოლოდა ისე, რომ მუდმივი საყვარლები არ დაეკარგა. ხშირად მისი არ ესმოდათ. ყველა საყვარელს შორის საუკეთესოდ საბინა უგებდა. საბინა, რომელიც მხატვარი იყო, ასე ეუბნებოდა ხოლმე: „მიყვარხარ, იმიტომ რომ კიჩის საპირისპირო პოლუსი ხარ. კიჩის სამყაროში მონსტრი იქნებოდი. ნებისმიერი ამერიკული ან რუსული ფილმის სცენარში, ალბათ, მხოლოდ საფრთხობელას როლი თუ გერგებოდა“.

ტომასმაც სწორედ საბინას სთხოვა დახმარება, როდესაც ტერეზასთვის პრალაში სამსახურს ეძებდა. როგორც ამას ეროტიკული მეგობრობის დაუნერეელი წესები მოითხოვდა, საბინა დახმარებას შეჰპირდა და მართლაც, სულ მალე უშოვა ადგილი ყოველკვირეული ილუსტრირებული ჟურნალის ფოტოლაბორატორიაში. სამუშაოს განსაკუთრებული კვალიფიკაცია არ სჭირდებოდა, თუმცა ტერეზას სტატუსმა ოფიციალტიდან პრესის მუშაკის სტატუსამდე აიწია. საბინამ პირადად მიიყვანა ტერეზა გამომცემლობაში, და ტომასმა გაიფიქრა, რომ საბინაზე უკეთესი მეგობარი არასოდეს ჰყოლია.

6

ეროტიკული მეგობრობის დაუნერეელი ხელშეკრულება ტომასის ცხოვრებიდან სიყვარულის გამორიცხვას გულისხმობდა. ეს პირობა რომ დაერღვია, დანარჩენი საყვარლები მეორეხარისხოვანები აღმოჩნდებოდნენ და აუჯანყდებოდნენ. ამიტომ ტერეზას ბინის დაქირავებაში დაეხმარა და თავისი მძიმე ჩემოდნითურთ იქ გადააბარა. ტომასს სიამოვნებდა ტერეზაზე ზრუნვა, დაცვა, ტკებობა მისი არსებობით, მაგრამ თავის ცხოვრებაში არაფრის შეცვლა არ სურდა. ამიტომ არც იმის გახმაურება უნდოდა, რომ ტერეზას მის სახლში სძინავს. ერთად ძილი მისთვის სიყვარულის ერთგვარი *corpus delicti*² იყო.

² ნივთიერი მტკიცებულება (ლათ.).